

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูที่รับผิดชอบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่า ที (t - test)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 1 มีสภาพปัญหามากที่สุด เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 มีสภาพปัญหาน้อยที่สุด หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 1 มีสภาพปัญหามากที่สุด เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 3 มีสภาพปัญหาน้อยที่สุด สภาพปัญหาหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยลดลง 0.68 เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 3 มีค่าเฉลี่ยลดลงมากที่สุด เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 มีค่าเฉลี่ยลดลงน้อยที่สุด

2. ผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 1 ได้รับผลกระทบมากที่สุด เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 3 ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 1 ได้รับผลกระทบมากที่สุด เขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 3 ได้รับ

ผลกระทบน้อยที่สุด ผลกระทบของปัญหาทางสังคม หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยลดลง .69 เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 มีค่าเฉลี่ยลดลงมากที่สุด เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 มีค่าเฉลี่ยลดลง น้อยที่สุด

3. กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก และอยู่ที่ระดับมาก 3 ด้าน อยู่ระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายคน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อกระบวนการดำเนินงานของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ระดับมาก จำนวน 5 เขต อยู่ระดับปานกลาง จำนวน 2 เขต โดยเรียง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 เขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 และเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1

4. สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยลดลง .68

5. ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตของนักเรียน หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยลดลง .69

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งก่อนและหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 และ 1.58 ตามลำดับ นั้นหมายความว่า นักเรียน 100 คน ก่อนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะมีปัญหาทางสังคมระหว่าง 11 - 20 คน แต่มีแนวโน้มมาทาง 20 คน และหลังสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะมีปัญหาทางสังคม ระหว่าง 11 - 20 คน แต่มีแนวโน้มมาทาง 10 คน นับว่าเป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินงานทุกรูปแบบ

เพื่อให้ปัญหาต่าง ๆ ลดลงโดยเร็ว เพราะหากปล่อยทิ้งไว้ปัญหาเหล่านั้นจะขยายตัวกว้างขึ้น กลายเป็นปัญหาของสังคมได้ในอนาคต ดังที่ ญูชรี คำชาย (2542, หน้า 4) กล่าวว่า บทบาทใหม่ของครูตามแผนปฏิรูปการศึกษามีหน้าที่โดยตรงที่จะอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนได้เติบโตไปตามศักยภาพโดยตรง ครูผู้สอนจึงต้องทำหน้าที่แนะแนวพร้อมกันไปด้วย โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้เรียนในด้านการเรียน สุขภาพ การปรับตัว และการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิต และ ดังที่ รวีวรรณ ชินตระกูล (2539, หน้า 64-65) และกรมวิชาการ (2545, หน้า 11) กล่าวว่า ครูที่ปรึกษามีหน้าที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคุณค่าและเห็นคุณค่าในตัวเอง มีทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม รวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ในการศึกษาพฤติกรรม และแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา จำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง จัดส่งนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะประสานงานกับผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหาให้ผู้เรียน

จากการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของของนักเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งก่อนและหลังเข้าสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความคล้ายคลึงกัน ยกเว้นเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 และเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 และพบว่า เขตพื้นที่การศึกษาที่มีสภาพปัญหามากในอันดับต้น ๆ เป็นโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นผลให้สภาพแวดล้อมทางกายภาพเปลี่ยนแปลงไป จากพื้นที่ภาคการเกษตรมาเป็นพื้นที่ภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนในสังคมได้รับผลกระทบ เช่น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมการดำเนินชีวิต ค่านิยม และความเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของเด็ก ๆ ในสังคม ดังที่ ญูวัตร อุณหงส์ (2544, หน้า 2) กล่าวว่าสภาพของครอบครัวไทยในปัจจุบันมีลักษณะเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ปัญหาที่มักเผชิญอยู่โดยเฉพาะครอบครัวที่อยู่ในเขตอุตสาหกรรม มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นจะมีปัญหาในสังคมมากมาย เช่น ครอบครัวต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงชีพ ต่อสู้ดิ้นรนแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากิน ทำให้พ่อแม่ต้องทิ้งลูกโดยไม่ได้ตั้งใจ ประกอบกับสภาพสังคมที่สับสนทำให้เด็กและเยาวชนต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ ดังที่ นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์ (2541, หน้า 123) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ มักมีผลกระทบต่อสังคมไทยไม่มากก็น้อย เมื่อมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมจะมีผลกระทบต่อประชาชนทุกระดับ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะโยงใยมาถึงปัญหาในครอบครัว อันส่งผลให้เด็กในครอบครัวเหล่านั้นเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด

มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตกับเด็กทุกระดับ ดังที่ กรมวิชาการ (2542, หน้า คำนำ) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย และจิตใจ สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของณัฐวัตร ถนอมหงส์ (2544) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัว สังคม และสภาพแวดล้อมกับการควบคุมตนเอง และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ครอบครัวที่บิดามารดาเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูจะมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีที่สุด ปัจจัย สังคม และสิ่งแวดล้อมทุกด้านมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยิ่งยง ยุทธศักดิ์ (2539, หน้า 122) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ของเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน พบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดีจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่สมบูรณ์ คือ พ่อแม่อยู่ด้วยกันหากสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีเด็กอาจมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากกว่าเด็กในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกทางกันอยู่ ดังที่ กรมวิชาการ (2542, หน้า คำนำ) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย และจิตใจ ทำให้บุคคลต้องพยายามปรับตัวเพื่อจะได้ดำรงชีวิตอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ การที่บุคคลไม่สามารถปรับตัวได้จะทำให้เกิดความคับข้องใจ ความขัดแย้ง และความวิตกกังวล ซึ่งหากเกิดเป็นเวลานานอาจกลายเป็นโรคจิตประสาท ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการปรับตัวเกิดได้ทุกช่วงชีวิต และเด็กประถมศึกษาเป็นวัยที่มีความสับสนในการปรับตัวเพราะเป็นวัยที่ก้าวเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งมีสถานะที่ก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ และอาจเป็นสาเหตุหลักคั่นให้แสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อันนำไปสู่ปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น การติดยาเสพติด การทะเลาะวิวาท การลักขโมย ความเบี่ยงเบนทางเพศ ตลอดจนการฆ่าตัวตาย

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งก่อนและหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ที่ระดับน้อย แต่ค่าเฉลี่ยของผลกระทบด้านการปรับตัวมีระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของผลกระทบด้านการดำเนินชีวิต แสดงว่าเมื่อนักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหา หรือไม่เหมาะสม นักเรียนสามารถปรับความต้องการของตน หรือปรับอารมณ์ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางจิตใจ กล้าเผชิญปัญหา และแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัย ของอัจฉรา รัตนโสภ (2545, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยทางครอบครัวและด้าน

จิตลักษณะบางประการที่สัมพันธ์กับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับตัวทางสังคมสูงสุด คือแรงจูงใจใฝ่สัมพันธุ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการอบรมแบบประชาธิปไตย และสถานภาพทางครอบครัวในการครองคู่ของบิดามารดาที่อยู่ร่วมกัน และ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับตัวทางสังคม คือ ความวิตกกังวล ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และสถานภาพทางครอบครัวในการครองคู่ของบิดามารดาที่เป็นหม้าย/หย่า/ร้าง

จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตของนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย แสดงว่าจำนวนนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้รับผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตระหว่างร้อยละ 11- 20 คน ซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้ นักเรียนจำนวนนี้จะกลายเป็นปัญหาของสังคม เพราะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้ดี ไม่กล้าเผชิญปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ มีความยุ่งยากในชีวิต ขาดสติและหาหนทางต่อการเผชิญความทุกข์ในชีวิต เมื่อประสบชะตากรรมพบความผิดหวังและความล้มเหลวแก่ชีวิตจะไม่เข้มแข็งพอที่จะดำเนินชีวิตต่อไป เนื่องจากขาดความสามารถในแก้ไข ปัญหา ขาดทักษะในการเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมในสภาพสังคมปัจจุบัน และขาดการเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินงานให้ผลกระทบที่เกิดกับนักเรียน ลดลง และหมดไปในที่สุด โดยการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการปรับตัวให้กับนักเรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป การเผชิญปัญหา มีทักษะในการแก้ปัญหา เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังที่ อัจฉรา รัตนโสภณ (2545, หน้า 22) กล่าวว่า บุคคลที่สามารถปรับตัวได้คือมิใช่ผู้ปราศจากปัญหา แต่เป็นผู้ที่กล้าเผชิญปัญหา อุปสรรคและความยุ่งยากในชีวิต มีสติไม่หาหนทาง หลุดจนเป็นผู้ที่เผชิญความสุข ความทุกข์ในชีวิต บางครั้งอาจประสบชะตากรรมพบความผิดหวังและล้มเหลวแก่ชีวิต ก็ยังมีความกล้าหาญ เข้มแข็งพอที่จะดำเนินชีวิตต่อไปโดยไม่ยอมพ่ายแพ้หรือท้อถอย

3. จากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รจนา สินทิ (2547, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารและครูประสบปัญหาในระดับปานกลาง และสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารและครู โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก ซึ่งแสดงว่าทั้งโรงเรียนในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ ดังที่กรมวิชาการ (2545, หน้า 11) กล่าวว่า ครูที่ปรึกษามีหน้าที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม รวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้ในการศึกษาพฤติกรรม และแสวงหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา จำแนกกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง การจัดส่งนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ ประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุติมา ศานติชาติศักดิ์ (2544) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กระบวนการบริหารการศึกษากับผลการปฏิบัติงานแนะแนว ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า ผู้บริหารมีผลการปฏิบัติงานแนะแนว โดยรวมต่ำกว่าระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2531, หน้า 2) สรุปว่า จากการติดตามผลการปฏิบัติงานแนะแนวของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผู้บริหารไม่สามารถปฏิบัติงานแนะแนวได้ถูกต้อง เพราะไม่เข้าใจแจ่มชัดในเรื่องรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกเป็นรายด้านและเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายคน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และ ด้านการส่งต่อ ไม่สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ รจนา สินที (2547, หน้า 125) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานจำแนกเป็นรายด้านและเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายคน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา และด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ซึ่งลำดับตามค่าเฉลี่ยในการดำเนินงานแต่ละด้านมีไม่เหมือนกัน อาจเนื่องมาจากสภาพปัญหาของนักเรียนที่แตกต่างกัน นักเรียนในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จะมีสภาพปัญหา และความรุนแรงของปัญหามากกว่านักเรียนในโรงเรียนปกติ บางคนมีปัญหาซ้ำซ้อน ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การดำเนินงานของโรงเรียนจึงต้องมีการดำเนินงาน ด้านการส่งต่อมากที่สุด ส่วนนักเรียนในโรงเรียนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านการเรียน ปัญหาเศรษฐกิจ และการคุมครองของครอบครัว

ปัญหาด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรม โรงเรียนจึงต้องมีการดำเนินงานด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา มากกว่าด้านอื่น สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ เดอกิ้น (Durgin, 1974, p. 39-A) ได้สำรวจสภาพของการจัดโครงการแนะแนวทางอาชีพของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประเภท ต่าง ๆ ในรัฐโอไฮโอ พบว่า ผู้แนะแนวใช้เวลาสำหรับให้คำปรึกษามากที่สุด ผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาเป็น รายบุคคลส่วนมากมีปัญหาทางด้านอารมณ์และปัญหาส่วนตัว นักเรียนส่วนใหญ่มาขอรับบริการแนะแนวทางการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการปรับตัว

จากการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า แต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีการดำเนินงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยไม่เท่ากัน อาจเป็นเพราะโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จำนวนบุคลากรต่อนักเรียนต่างกัน บุคลากรมีความรู้และความสามารถและลักษณะนิสัยการปฏิบัติงานต่างกัน การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารที่ต่างกัน การได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนต่างกัน ดังที่ สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2546) กล่าวว่างานของครูที่ปรึกษาขาดการดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานเหนือกว่าระดับโรงเรียนทำให้ขาดการพัฒนา งาน ครูที่ปรึกษามีภาระงานสอนและงานพิเศษมากไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษา จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมีมากเกินไป ดังผลการวิจัยของ เดอกิ้น (Durgin, 1974, p. 39 - A) ได้สำรวจสภาพของการจัดโครงการแนะแนวทางอาชีพ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประเภทต่าง ๆ ในรัฐโอไฮโอ พบว่า งานแนะแนวจะดำเนินไปด้วยดี ถ้าครูใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อโครงการแนะแนวของโรงเรียน ดังผลงานวิจัยของ ประสิทธิ์พงษ์อักษร (2537, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำศึกษาการปฏิบัติงานบริการแนะแนวของบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการปฏิบัติงานบริการแนะแนว อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวแตกต่างกัน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการปฏิบัติงานบริการแนะแนวแตกต่างกัน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติงานแนะแนวแตกต่างกัน ชัดแจ้ง กับผลงานวิจัยของ สมปอง สุขหอม (2540, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 3 พบว่า ผู้บริหารแสดงบทบาทการบริหารงานแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนต่างกัน แสดงบทบาทการบริหาร งานแนะแนวไม่แตกต่างกัน และ

ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันแสดงบทบาทการบริหารงานแนะแนวไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินงานสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เกิดแก่บุคลากร ตลอดจนให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังที่ สมทรง ทิพย์ไกรสร (2537, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการให้บริการแนะแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า ปัญหาการบริการแนะแนวในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาในระดับปานกลาง และเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาด้านบริการแนะแนว ด้านบริการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการอบรมและปฏิบัติการเทคนิคในการวิเคราะห์เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน

4. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับต่ำกว่าก่อนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าเฉลี่ยความต่างโดยรวมเท่ากับ .68 และลดลงทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 คือ สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับต่ำกว่าก่อนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ พิสมัย ทินเต (2542, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย โดยจัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 5 กิจกรรม คือ กระบวนการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสารสนเทศ การสอนวิชาแนะแนว การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และการติดตามผล ผลการจัดกิจกรรมตามแผน พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลักมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม และพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง เช่น มาโรงเรียนทุกวัน ไม่มาสาย เข้าชั้นเรียนตรงเวลา มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย และ ไม่ถูกฝ่ายปกครองบันทึกกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม จากการติดตามผลพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีวินัยในตนเองดีขึ้น และจากแบบสอบถามการปฏิบัติที่แสดงถึงความมีวินัย พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมทั้งนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลัก และกลุ่มเป้าหมายรองมีคะแนนเพิ่มจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิชกานต์ โฉมรุ่งเรือง (2538, หน้า 81-82) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองปลับ-วิทยา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากการได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตาม ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชุติพร รามัญ (2540, หน้า 55) ได้ศึกษา ผลของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมที่มีต่อพฤติกรรมการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองตะเคียน อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียน มีการใช้เวลาในการเรียนเหมาะสมขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษา แบบพฤติกรรมนิยม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยความต่างโดยรวมเท่ากับ .69 และลดลงทุก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อที่ 2 คือ ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อ การปรับตัว และการดำเนินชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระดับ ต่ำกว่าก่อนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชุติพร รามัญ (2540, หน้า 55) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมที่มีต่อพฤติกรรมการใช้เวลา ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองตะเคียน อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนมีการใช้เวลาในการเรียนเหมาะสมขึ้นหลังจากได้รับการให้ คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัว ทั้งก่อนและ หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มี ต่อการดำเนินชีวิต แสดงว่านักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีกว่าการนำทักษะชีวิตที่ได้รับมาใช้ เมื่อ ตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่เป็นปัญหา หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม นักเรียนจะปรับความต้องการ หรือปรับอารมณ์เพื่อให้เกิดความสมดุลทางจิตใจ ลดความวิตกกังวล ลดความคับข้องใจให้ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสถานการณ์ที่สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้ มากกว่าที่ จะเลือกใช้ความรู้ ความสามารถที่ได้รับมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถ เจริญและแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต พฤติกรรมลักษณะนี้เป็นผลดีแก่นักเรียนในระดับหนึ่ง ซึ่งนักเรียนจะมีโอกาสที่เป็นปัญหาของ สังคมได้น้อย เพราะนักเรียนจะยอมรับสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหา และจะปรับตัวให้เข้า สภาพแวดล้อม เพื่อให้มีชีวิตอย่างสงบสุขในสังคม ดังที่ วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุณีย์ วีระดากร (2522, หน้า 159 – 160) กล่าวว่า คนจะปรับตัวเมื่อเกิดความไม่สบายใจ ความวิตกกังวล

ความคับข้องใจ และความเครียด ซึ่งจะเกิดจากไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเองได้ เกิดความขัดแย้งทั้งความขัดแย้งในทางบวก และความขัดแย้งในทางลบ และดังที่ อังกร รัตนโสภ (2545, หน้า 20) กล่าวว่า บุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีจะเลือกวิธีการที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น เพื่อที่เขาจะได้เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป ดังนั้นโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตให้กับนักเรียนควบคู่กับจัดกิจกรรมสร้างเสริมความสามารถในการปรับตัวอย่างสมดุลกันและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาและเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสม กล่าวเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่องค์การอนามัยโลก (1994, p. 1) กล่าวว่าความสามารถทางจิตสังคมเป็นความสามารถของบุคคลในการเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งสภาวะสุขภาพจิตที่ดี และสามารถที่จะปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในขณะที่ต้องเผชิญกับแรงบีบ แรงกดดัน หรือแรงกระทบจากสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว คนที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างปกติสุขไม่เป็นบุคคลที่มีปัญหา ก็คือ บุคคลที่สามารถจัดการกับแรงปะทะจากภายนอกได้ดี ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางจิตสังคมให้เพิ่มขึ้นในตัวบุคคลนั้น สามารถที่จะทำได้โดยการพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนทักษะชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียนนั่นเอง และเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2547, หน้า 4) ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 1 กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี และคนมีความสุข โดยเน้นคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก ตัวบ่งชี้ที่ 3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ข้อ 2 ระบุว่า คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

จากผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับสภาพปัญหา และผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยรวมอยู่ที่ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยลดลง 0.68 และ .69 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก นับว่าผลการดำเนินงานยังมีประสิทธิผลน้อย ซึ่งระดับสภาพปัญหาและผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน ควรจะอยู่ที่ระดับน้อยที่สุด หรือไม่มีเลย และจากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีการดำเนินงานด้านการ

ป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายคน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ นับว่าเป็นด้านที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นกระบวนการยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งตามหลักการของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรให้ความสำคัญด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากที่สุด เพราะการรู้จักนักเรียนเป็นรายคน เป็นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนดีขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน อันเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันแก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายคนจะได้ข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึก หรือการคาดเดา โดยเฉพาะจะเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้การดำเนินงานควรให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมและพัฒนาเรียน มากกว่าด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา ประกอบกับครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีหน้าที่ต้องรวบรวมข้อมูลนักเรียนในปกครองทุกคน ดังที่ กรมวิชาการ (2545, หน้า 11) กล่าวว่า ครูประจำชั้นเป็นผู้มีความใกล้ชิดกับนักเรียน งานสำคัญนอกเหนือจากการสอน คือ การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนในทุก ๆ ด้าน เพื่อประกอบการให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้อง และทำการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนเพื่อให้ทราบสภาพความเป็นอยู่ทางบ้านของนักเรียน เจตคติของผู้ปกครอง และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ตลอดจนเป็นการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียนมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมหรือช่วยเหลือนักเรียน ดังที่ บาร์ร (Barr, 1958, pp. 11-13) กล่าวว่าแนวทางในการแนะแนวระดับประถมฯ การแนะแนวควรจัดขึ้นบนรากฐานของความต้องการของโรงเรียนและเด็กในโรงเรียนนั้น การแนะแนวจะได้ผลคุ้มค่าสำหรับโรงเรียนนั้นจะต้องช่วยให้บุคคลได้รู้จักความสามารถ และข้อบกพร่องของตนเอง การแนะแนว คือ การพัฒนา ป้องกัน และแก้ไข ขอมรับระดับวุฒิภาวะของนักเรียน ความสามารถอันเป็นลักษณะเด่นจะต้องได้รับการสนับสนุนให้แสดงออก การแนะแนวต้องจัดขึ้นเพื่อคนทุกคน จัดบทเรียนให้สนองความต้องการของเด็ก การแก้เจตคติและปัญหาต้องใช้เวลาและความอดทน ครูเป็นบุคคลที่มีวิชาชีพ ต้องมีจรรยาบรรณในการเก็บเรื่องของนักเรียนและผู้ปกครองไว้เป็นความลับ ครูควรยอมรับขีดความสามารถเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของตน และควรส่งนักเรียนที่มีปัญหาหากต้องการช่วยเหลือ และ แก้ไข ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเมื่อคราวจำเป็น และตระหนักว่ามีหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่น บ้าน ชุมชน โรงเรียน หากโรงเรียนในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ดำเนินงานโดยให้ความสำคัญเป็นไปตามลำดับ ขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การรู้จักนักเรียน เป็นรายคน การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริม

และพัฒนานักเรียน การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา และการส่งต่อ ทั้งนี้ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่องแล้ว ระดับปัญหา และผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน อาจจะลดลงมาเป็นระดับน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหาเลย นอกจากนี้ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน การคัดแยกนักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ดังผลงานวิจัยของ เพ็ญศรี หนูเพชร (2543) ได้พัฒนาระบบสารสนเทศงานแนะแนวโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า ระบบสารสนเทศงานแนะแนวโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ข้อมูล ประวัติส่วนตัว ข้อมูลผู้ปกครอง ข้อมูลเพื่อนสนิท ข้อมูล การศึกษา ข้อมูลแนะแนวศึกษาต่อสายสามัญและข้อมูลแนะแนวศึกษาต่อสายอาชีพ มีความเหมาะสมในการใช้งานอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้านอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานมีความเชื่อมโยง สอดคล้อง ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ และดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายคน เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพราะจะได้รู้สภาพที่แท้จริงของนักเรียนเมื่ออยู่บ้าน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนมากกว่า ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา เพราะการป้องกันไม่ให้เกิดจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต้นทุนการดำเนินงาน คุณภาพชีวิตของนักเรียน ตลอดจนเป็นการลด ปัญหาของสังคม
4. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียนและผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกการ บริโภคสื่ออย่างมีวิจารณญาณ เพราะสื่อมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง
5. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนเพื่อพัฒนา นักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6. โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการลดภาระการดำเนินงานครู และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

7. ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน การคัดแยกนักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

2. ควรศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

3. ควรศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นเลิศ ตามความเหมาะสมของแต่ละสภาพโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก